

Danmarks Stednavne 100 år

Jubilæumsskrift i anledning af hundredåret
for udgivelsen af bind 1: Samsøs Stednavne

Redigeret af Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen
under medvirken af Birgit Eggert

Museum Tusculanums Forlag
København 2022

Danmarks Stednavne 100 år

Navnestudier
udgivet af Arkiv for Navneforskning
Nr. 46

Danmarks Stednavne 100 år

Jubilæumsskrift i anledning af hundredåret
for udgivelsen af bind 1: Samsøs Stednavne

Navnestudier nr. 46

Udgivet af Arkiv for Navneforskning
Københavns Universitet

Redigeret af Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen
under medvirken af Birgit Eggert

Museum Tusculanums Forlag
København 2022

© 2022 Forfatterne og Arkiv for Navneforskning, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner og virksomheder, der har indgået aftale med Copydan, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.

Grafisk tilrettelæggelse: Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen.

Alle artikler i bogen er fagfællebedømt.

Bogen er udgivet elektronisk hos Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab samt hos Museum Tusculanums Forlag.

ISBN: 978-87-635-4707-9

ISSN: 0470-5165

I kommission hos
Museum Tusculanums Forlag
Rådhusvej 19
2920 Charlottenlund
www.mtp.dk

Forsideillustration:

Udsnit af kort over Samsø (*Samos Baltica vulgo Samsöe*) tegnet af Diderich Christian Fester i 1763 og udgivet i Erich Pontoppidans *Den Danske Atlas* bind II fra 1764. Mens stednavne i selve tekstafsnittene af atlasset er excerperet og gengivet i *Danmarks Stednavne 1: Samsøs Stednavne*, så er navneformerne på atlassets tilknyttede Samsø-kort ikke medtaget i bindet. © Det Kgl. Bibliotek.

Indholdsfortegnelse

Forord	7
RIKKE STEENHOLT OLESEN	
Individ og kollektiv – At løfte <i>Danmarks Stednavne</i>	9
JOHNNY GRANDJEAN GØGSIG JAKOBSEN	
DS 1: <i>Samsøs Stednavne</i> – 100 år efter	31
BENT JØRGENSEN	
Huller i osten. Om mangler i <i>Samsøs Stednavne</i>	51
GILLIAN FELLOWS-JENSEN	
Onsbjerg on Samsø and Roseberry Topping in Yorkshire	59
BIRGIT EGGERT	
<i>Samsø</i> og andre navne på store jyske øer	69
LARS-JAKOB HARDING KÆLLERØD	
<i>Bødker, Klejs og Pedersen</i> . Om brugen af mellemnavne på Samsø i det 18. og 19. århundrede	79
MARTIN SEJER DANIELSEN	
Stedse og i over 20 år kendt under tilnavnet <i>Fabricius</i>	113
MICHAEL LERCHE NIELSEN	
<i>Kornmaaler</i> og andre samsiske efternavne	139
SUSANNE VOGT	
Iver Ellung (1757–1820) – geografisk-økonomisk landinspektør og antikvar. Mere end bare stednavne	153
BENTE HOLMBERG	
<i>Snekke</i> -navne nok engang	179
SOFIE LAURINE ALBRIS & ANDERS PIHL	
Bornholms førkristne landskab og bebyggelse. Nogle ekstralingvistiske perspektiver på <i>Danmarks Stednavne 10</i>	199
PEDER GAMMELTOFT	
Viden og vanvid – om stednavneværker i digital form	249
BIRGIT EGGERT	
<i>Danmarks Stednavne</i> – en bibliografi	261

***Snekke*-navne nok engang**

BENTE HOLMBERG

I 1995–96 blev der på Institut for Navneforskning (nu: Arkiv for Navneforskning) ved Københavns Universitet lagt mange kræfter i at registrere stednavne der indeholder skibsbetegnelsen *snekke* som forled. Projektet, også kaldet Snekke-projektet, var initieret og finansieret af Vikingeskibshallen i Roskilde. Fra tidligere studier i danske *Snekke*-navne vidste vi at de fleste navne er overleveret som marknavne. Derfor valgte vi at vores indsamling og registrering af *Snekke*-navne skulle tage udgangspunkt i markbøgerne fra 1681–83. Det er den almindelige betegnelse for de protokoller der blev udarbejdet til brug for Christian V's matrikel (1688), og med enkelte undtagelser omfatter disse protokoller opmålinger fra hele landet. De excerperede *Snekke*-navne blev siden eftersporet på matrikelkort fra slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet, i indberetninger og i andre kilder med henblik på en præcis lokalisering. Og for at sikre at alle relevante navne og navneformer blev registreret, er der også søgt efter *Snekke*-navne i ældre kilder.

Den afgørende inspirationskilde til at iværksætte et Snekke-projekt i midten af 1990'erne var de arkæologiske udgravninger af en reparationsplads for skibe ved Fribrødre Å på Nordfalster. Her ved en tidligere fjordarm ca. 2 km syd for Stubbekøbing og farvandet Grønsund havde Vikingeskibshallen i Roskilde i samarbejde med Nationalmuseet og Museet Falsters Minder gennem flere år foretaget arkæologiske udgravninger af skibsdele som kan dateres til tiden fra begyndelsen af 1000-tallet til ind i 1100-tallet. Fra undersøgelsens begyndelse var arkæologerne opmærksomme på at der var flere stednavne i området som kunne have forbindelse til fundet. Et næs der fra vest skyder ud i ådalen, der hvor åen munder ud i den tidligere fjord, benævnes i markbogen fra 1682 *Nørre Snekkebjerg*, mens et tilsvarende næs lidt længere mod syd kaldes *Sønder Snekkebjerg*. Følger man åen længere mod syd og øst kommer man til et større område der, ligeledes i markbogen, benævnes *Snekketofter*. Der er ingen tvivl om at kombinationen af det store fund af skibsdele og de tre *Snekke*-navne i området ikke er tilfældigt, og spørgsmålet var da om pladsen ved Fribrødre Å er en

enestående lokalitet, eller om den gennem kombinationen af fund og navnestof kunne vise vejen for andre lignende lokaliteter.

Efter projektets afslutning i 1998 skrev Jan Skamby Madsen og jeg en artikel i tidsskriftet *Kuml* hvori der indgår et katalog over danske *Snekke*-navne (Holmberg & Skamby Madsen 1998: 214 ff.). Kataloget består af 100 stednavne som formodes at rumme ordet *snekke* som forled. Navnene blev grundigt vurderet på grundlag af overlevering og beliggenhed, og nogle af lokaliteterne blev besøgt og inspiceret inden artiklen gik i trykken. Kataloget skulle naturligvis tjene som dokumentation for vores materiale og for vores tolkning af det, men det skulle også tjene som kilde til støtte og inspiration for fagfæller, filologer, arkæologer og historikere, og sådan har kataloget også fungeret i årene der er gået. Vores artikel og det navnekorpus som er fremlagt i artiklen, har fået meget opmærksomhed, og materialet er blevet diskuteret i flere forskellige publikationer. I tillæg hertil har vi fået flere relevante henvendelser fra kolleger og andre interesserede med oversete navne, forslag til lokalisering, tekstkorrektioner m.m., og selv har vi også i tidens løb fundet mangler og fejlbedømmelser af forskellig art. Det er disse mangler, korrektioner og mulige fejlbedømmelser i egne og andres værker der skal fokuseres på i denne artikel.

Nordiske *Snekke*-navne og studiet af dem

Ordet *snekke* er en fartøjsbetegnelse som forekommer i flere stednavne af nordisk oprindelse. Stednavne af denne art har i reglen fungeret som mark- eller naturnavne, og de hører derfor ikke til de mest kendte stednavne, i hvert fald ikke i Danmark. Ikke desto mindre findes der et forholdsvis stort antal *Snekke*-navne, specielt i Finland, Norge, Sverige og Danmark (se Holmberg & Skamby Madsen 1998: 202 f.). Mange af disse stednavne er gået af brug, men de kan ofte findes og dokumenteres i historiske kilder.

Stednavne med reference til sejlbare skibe påkaldte sig en særlig opmærksomhed da Ingemar Olsson i 1972 (og senere i 1979) offentliggjorde en artikel om *Snekke*-navne på Gotland. Her identificerede og lokaliserede han en række gotlandske *Snekke*-navne som på grundlag af skriftlig overlevering, beskyttet beliggenhed ved havet, arkæologiske fund, fosfatprøver o.l. kunne formodes at sigte til gamle landingspladser eller havnepladser for snekker i betydningen 'ledingsskib, krigsskib' (Olsson 1972: 180). Det fremgår af artiklen at Olsson er opmærksom på at *Snekke*-navne kan sigte til andet end sejlbare skibe, og som et

eksempel på et navn der sandsynligvis er navngivet efter en skibssætning, nævner han *Snäckhagen* i Grötlingbo på den sydøstlige del af Gotland (Olsson 1972: 205). Se i øvrigt Holmberg & Skamby Madsen (1998: 204 f.) hvor det nordfynske *Stensnekkehøjen* i Stubberup sogn på Hindsholm, er nævnt som en parallel og som et sikkert eksempel på navngivning efter en skibssætning, et “steenschib” (1623).

I Danmark er det stednavne som kan referere til arkæologiske oldtidslevn, der tidligt påkaldte sig navneforskernes opmærksomhed, dvs. navne der indeholder ord som *gravhøj*, *kæmpehøj*, *stendysse*, *skib* og *snekke* (se fx Kousgård Sørensen 1964 og Hald 1969: 13–23). Og med skriftserien *Danmarks Stednavne* (DS) som begyndte at udkomme i 1922, og som indtil 1939 medtog samtlige mark- og naturnavne (se dog forordet til DS 2 fra 1929), er det forståeligt at interessen samlede sig om stednavnenes vidnesbyrd om arkæologiske fænomener, se eksempelvis realkommentaren til det sønderjyske *Snekkebjerg* i Egen sogn på Als (katalognummer 95) som betegner en “Bakke ved Kysten. Rimeligvis af Ordet Snække ‘Skib’. Ved Foden af Bakken ligger Rester af flere Skibssætninger (Medd. fra J. Raben 1938).” (DS 7: 320).

Først med Snekke-projektet i midten af 1990’erne og med det projektarbejde der ligger bag udgivelsen af *Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingetid og middelalder* (Ole Crumlin-Pedersen, Erland Porsmose og Henrik Thrane [red.] 1996), er der sat fokus på *Snekke*-navne med reference til det fartøjsbetegnende *snekke*, sigtende til aktiviteter med rigtige skibe.

I Holmberg & Skamby Madsen (1998: 202 f.) er der opregnet flere eksempler på nordiske navne af denne art. Som et eksempel omtales et *Snekkebjerg* i Skåne (lokaliseret til Vellinge sogn i Skytts herred). Det er et gammelt dansk navn som er overleveret i Lund stifts landebok ca. 1570 (Lb 1: 358:28 og 359:1) som *Sneckebierg* og som *Snickebjær* på Skånska rekognosceringskartan 1812 (gengivet i Crumlin-Pedersen 1984: 63). Navnet påkalder sig interesse fordi det betegner en lokalitet ved Foteviken i det sydvestlige Skåne hvor der er fundet flere skibsvrag fra 1000- og 1100-tallet (Crumlin-Pedersen 1984). Crumlin-Pedersen er også opmærksom på at en gård (i Norra Håslöv sogn) i nærheden af *Snekkebjerg* (i Vellinge sogn) hedder *Snäckeholm*, men da gården først er navngivet efter udskiftningen i 1800-tallet, er gårdnavnet ikke relevant for tolkningen af skibsfundene i Foteviken (brev fra Hallberg til Crumlin-Pedersen, dateret den 29.9.1983). Tilbage er kun navnet *Snekkebjerg* som betegner en lokalitet med en beliggenhed ved et vandløb der udmunder i Foteviken ved Kungstorp, og her fortsætter Crumlin-

Pedersen (a.a.: 64): “i lyset af de gotlandske og danske eksempler forekommer denne beliggenhed at være for speciel til at navnet kan bortforklares som uinteressant. Der synes kun at være et enkelt stednavn yderligere i Skåne af samme art, *Snäckan*, et aflangt grundstykke i Saxtorps sogn ved sydstranden af Saxåen (Skånes ortnamn A7, 79f).”

Oplysningen om at *Snekke*-navnene i Skåne skulle være begrænset til to er ikke rigtig. Fejlen går tilbage til en omfattende korrespondance mellem Ole Crumlin-Pedersen og Göran Hallberg fra 1983. Korrespondancen handler om navnene i og omkring Foteviken. Her godtager Göran Hallberg at forleddet i *Snekkebjerg* (i Vellinge sogn) sandsynligvis er ordet *snäcka*, og så fortsætter han: “men innebörden är oviss. Höjden kan ha liknats vid en snäcka, den kan ha haft en urgröpfung upptill eller på sidan som ett snäckskal, jorden i eller kring högen kan ha varit rik på snäckskal etc. Snäck-namn är vad jag vet ytterst ovanliga längs Skånes kuster. Jag har kontrollerat våra samlingar för kustsocknarna i Bara, Oxie, Skytts och Vemmenhögs härader – men inte funnit några belägg. En avlång ägofigur i Saxtorps socken vid sydstranden av Saxån ett bra stycke uppströms mynningen heter Snäckan. Det är det enda! (Se bifogad kopia ur Skånes ortnamn. Serie A. Del 7, s. 79 f.)” (brev fra Hallberg til Crumlin-Pedersen, dateret den 16.10.1983).

I et stort anlagt og imponerende studie af skibsfundene ved Fribrødre Å forsøger Lutz Klassen bl.a. at indkredse Fribrødre Å-pladsens historiske funktion eller kontekst (Klassen 2010: 307 ff.). I den forbindelse retter han blikket fra *Snekke*-navnene i Danmark til *Snekke*-navnene i de gamle danske provinser i Sverige for at undersøge hvilke aktiviteter der har fundet sted på de benævnte pladser, og for at klarlægge om en overordnet organisation, fx en ledingsorganisation, eventuelt har været involveret. Med forskellige forbehold fremlægger han 34 *Snekke*-navne fra Skåne, Halland og Blekinge som er fremkommet ved en søgning i en online-database på Institutet för språk och folkminnen som også rummer *Skånsk ortnamnsdatabas* (Klassen 2010: 315 ff.). Navnene, heriblandt de skånske navne som er nævnt ovenfor, er lokaliseret til sogn og herred, men der er desværre ikke knyttet oplysninger til de enkelte navne, fx oplysninger om lokalitetens beliggenhed, navnets overlevering (før eller efter 1500?) og formodede betydning, ældre skrivemåder, naboskab til andre relevante navne o.l. Nogle af disse oplysninger findes faktisk i den senest opdaterede version af *Skånsk ortnamnsdatabas*, men i begrænset omfang.

Også i Sydslesvig findes der *Snekke*-navne af dansk oprindelse, specielt i egnen omkring Hedeby og Slesvig. Navnene er eksemplarisk

fremlagt og beskrevet af Andres Siegfried Dobat (2002). *Snekke*-navnene i de tidligere danske provinser i det sydlige Sverige og i Sydslesvig er historisk interessante, og de er oplagte som fremtidige forskningsemner, men de indgår ikke i kataloget i Holmberg & Skamby Madsen 1998, og det har heller ikke været målet.

Ordet *snekke*

I gamle svenske og norsk-islandske tekster bruges ordet *snekke* om et mindre fartøj. Det refererer især til et krigsskib, og det bruges specielt om et ledingsskib, dvs. et skib som et herred eller et skibslag skulle udruste og bemane. De danske tekster er ikke meget oplysende med hensyn til skibstypens form og funktion, men det er næppe urimeligt at antage at ordet *snekke* har haft den samme specialbetydning i ældre dansk som det har i de øvrige nordiske sprog. Om fartøjsbetegnelsen *snekke* og ordets historie, se Holmberg & Skamby Madsen (1998: 204 med henvisninger).

Ordet *snekke* som stednavneled

Som stednavneled kan ordet *snekke* både referere til sejlbare skibe og til flere andre fænomener, og det gælder formentlig i hele det nordiske område. Ordet *snekke* kan fx – ligesom ordet *skib* – sigte til en skibssætning, dvs. en begravelse på land som er markeret med sten der angiver konturerne af et skib.

Ordet *snekke* kan sandsynligvis også sigte til en naturforekomst der ligner et skib. Et muligt eksempel leverer navnet *Snekken* (katalognummer 60) i Vindinge sogn ved Holckenhavn Fjord på Nordøstfyn. Lokaliteten har form som et skib, men navnet kan også sigte til andre sagforhold (se Holmberg & Skamby Madsen 1998: 205). Navne af denne art er i øvrigt fåtallige og usikre.

Når ordet *snekke* optræder sammen med ord der betegner skove og rydninger, kan navnene også tænkes at referere til steder hvor man har hentet materiale til skibsbygning. Det er et navngivningsmotiv kendt fra flere gamle navne som begynder med ordet *Skib*- (se fx Holmberg 2001: 99 f.), men når det drejer sig om *Snekke*-navne, træder dette motiv ikke tydeligt frem. Det kan teoretisk set være den saglige baggrund for *Snekelund* på Møn (katalognummer 43) og *Snekholt* på Djursland (katalognummer 75). Det gælder sandsynligvis også navnet *Snekkevej* i Sønderjylland (katalognummer 93). Det sidste led i dette navn er en sideform til ordet *rud* som betyder 'rydning'. I DS 7: 127 antages det første

led i navnet at være identisk med ordet *snekke* som betyder ‘snegl’. Dette ord nævnes af og til ved tolkningen af danske, specielt sønderjyske, *Snekke*-navne. Det er et ungt lån fra højtysk, og ordet har tilsyneladende kun været lidt kendt i danske dialekter uden for Sønderjylland (se Holmberg & Skamby Madsen 1998: 205 med henvisninger).

Fra *Snekkesten* til *Snekkersten*

Det bedst kendte danske *Snekke*-navn i vor tid er uden tvivl det nordsjællandske bebyggelsesnavn *Snekkersten* (katalognummer 1). Navnet fungerer i dag som et bebyggelsesnavn, men det er i sin oprindelse et naturnavn. Bebyggelsen har nemlig navn efter en stor sten i strandkanten hvortil der er knyttet flere sagn (se DS 2: 11). Det første led i navnet antages at være ordet *snekke* i betydningen ‘skib’, og af de overleverede navneformer som er fremlagt i kataloget, kan man se at navnet både optræder som *Snekkersten* (skrevet: *Snedker-Steenen*) og som *Snekkesten* (skrevet: *Sneckestenen*) i gengivelsen af det ældste dokument som er fra 1582. Navneformerne med *-r* som er enerådende efter 1844, menes i DS 2: 11 at være opstået som en videre udvikling af det trykssvage *-e* i ordet *snekke*.

Denne inkonsekvens i overleveringen mellem navneformer uden *r* og navneformer med *r* kan iagttages i flere af de excerperede navne. Et entydigt eksempel findes blandt stednavnene ved Fribrødre Å på Nordfalster. Det er navnene *Nørre* og *Sønder Snekkebjerg* (katalognummer 47) som utvivlsomt indeholder ordet *snekke* i betydningen ‘skib’. De to navne er omtalt første gang i markbogen fra 1682 som henholdsvis *Nørre Snechebier* og *Sønder Snechebier*. Navnene optræder senere på et matrikelkort fra 1793, og her skrives der ikke *Snekkebjerg*, men *Snedkerbjerg* (figur 1).

Det er muligt at de yngre navneformer med *r* skal forklares som en videre udvikling af det trykssvage *-e* i ordet *snekke*, sådan som det menes at være tilfældet i navnet *Snekkersten* ovenfor. De varierende navneformer er imidlertid blevet beskrevet som en omtydning fra ordet *snekke* til ordet *snedker*, jf. overskriften: *Snekkebjerg* bliver til *Snedkerbjerg* i Holmberg & Skamby Madsen (1998: 207), og begge forklaringer er givetvis mulige. Ordet *snedker* kan lydligt minde om ordet *snekke*, og i modsætning til ordet *snekke* har ordet *snedker* været et velkendt ord i den periode hvor hovedparten af de danske marknavne blev nedskrevet. Ordet *snedker* der undertiden skrives *sneker*, *snediker* og *snidker*, er ifølge ODS indlånt fra plattysk i perioden 1500–1700.

Figur 1. Udsnit af matrikellortet over Maglebrænde bys ejerlav i en kopi fra 1807 efter original fra 1793. I det nordøstlige hjørne af ejerlavet optræder marknavnene Nordre Snedkerbjergs Agre og Søndre Snedkerbjergs Agre.
© Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Et tredje eksempel på vekslende navneformer i den skriftlige overlevering er baseret på navnet *Snekkedræt* som ligger vest for Damhus-søen i Rødovre sogn (katalognummer 11). Her er det imidlertid – i modsætning til ovenfor – markbogen fra 1682 som har navneformer med *r*, mens de senere kilder har navneformer uden *r*. Navnet er senest behandlet af Bent Jørgensen som paralleliserer markbogsformerne med de former af stedsnavnet *Snekkersten* som er nævnt ovenfor. Han mener i

øvrigt at der foreligger en sammensætning af substantivet *snekke* ‘skib’ og substantivet *dræt* ‘dragning, træk’ (DS 25: 122). Det er i så fald nærliggende at antage at navnet *Snekkedræt* sigter til et sted hvor man har trukket skibe over land (således i Holmberg & Skamby Madsen 1998: 215), men både Ib Lumholt (1967: 111) og Bent Jørgensen a.a. mener at de topografiske forhold i Rødovre ikke kan støtte denne tolkning. Ib Lumholt tilføjer endda at det eneste vandløb af blot nogenlunde størrelse i lokalitetens nærhed er Harrestrup Å, men som et apropos hertil er det værd at anføre at *Snekke*-lokaliteterne sjældent ligger ved det åbne hav, men derimod ved en naturhavn eller et åløb 1–2 km inde i landet hvor skibene var beskyttede (Holmberg & Skamby Madsen 1998: 212). Se i øvrigt navnet *Snekkedræt* (katalognummer 51).

Kataloget over *Snekke*-navne og Supplementet

Vores indsamling og registrering af *Snekke*-navne tog, som tidligere nævnt, udgangspunkt i markbøgerne fra 1681–83, og der blev samlet og registreret “med en bred pensel” og efter devisen: hellere tage for meget med end for lidt. Derfor rummer projektets ringbind, som er tilgængelige på Arkiv for Navneforskning på Københavns Universitet, flere mulige *Snekke*-navne end de 100 *Snekke*-navne som er medtaget i det katalog der findes i Holmberg & Skamby Madsen (1998: 214 ff.).

Ordet *snekke* er i reglen nemt at identificere når det forekommer som stednavneled (Holmberg & Skamby Madsen 1998: 207), og alligevel er det let at komme i tvivl når de overleverede navneformer ikke er absolut regelrette. Som nævnt ovenfor kan man fra tid til anden se at navneformer uden *r* veksler med navneformer med *r*, også i sikkert tolkede *Snekke*-navne. Navne med den her nævnte vekslen i belægs-materialet er derfor medtaget i det afsluttende katalog. Navne der kun er overleveret med *r*-former, er derimod ikke medtaget i kataloget. Det gælder fx navnet *Snedkerbjerg Dam* som betegner en lavvandet sø vest for Ørslev Kloster på halvøen Nordfjends ved Limfjorden (Ørslevkloster ejerlav og sogn, Fjends herred). Navnet er overleveret på et matrikelkort fra 1791 (kopieret i 1810), og her skrives det *Snedker biere Dam*. Lokaliteten er beskrevet af Michael Lerche Nielsen (2015: 39 f.) som mener at der er tale om “en oplagt, ny snekkehavn!”, men skriftformen med *r* får i det mindste mig til at tvivle på at der er tale om et nyt *Snekke*-navn og en “ny snekkehavn”.

I kataloget optræder der heller ikke navne som kun er overleveret med *rs*-former, idet navne af denne art må antages at indeholde en

genitivform af erhvervsbetegnelsen *snedker*. Se fx navnene *Snekkeholm* og *Snekkebjerg* (i Viskinge sogn, Skippinge herred) i Holmberg & Skamby Madsen (1998: 208 med henvisninger). Da *r* i stillingen foran *s* ofte forsvinder i de danske dialekter, kan forleddet i navne som *Snekkeseng* (ved Ormslev, sydvest for Århus) og *Snekkeshave* (ved Favstrup, sydøst for Christiansfeld) også være en genitivform af erhvervsbetegnelsen *snedker*. Navne af denne art er derfor også holdt ude af kataloget.

Det er muligt at vurderingen af de excerperede stednavne har været og er for firkantet og for principiel, og det er muligt at der blandt de stednavne som er blevet forvist fra kataloget, findes enkelte *Snekke*-navne som rettelig burde vurderes som ægte. Men mange af de udskudte navne er dårligt overleveret. Ofte er navnene kun overleveret i en enkelt kilde fra forrige århundrede og kan tilmed være vanskelige at lokalisere.

Kataloget over *Snekke*-navne i Holmberg & Skamby Madsen (1998: 214 ff.) rummer alle de *Snekke*-navne som vi havde registreret i 1997–98. Der er siden kommet nogle stykker til. De findes i det supplement til kataloget der er anført bagest i denne artikel. Navnene er – lige som i Holmberg & Skamby Madsen 1998 – lokaliseret til sogn og herred, og i den kommentar som følger efter de overleverede navneformer, gives der yderligere oplysninger om de betegnede lokaliteters beliggenhed. Her er der også henvisning til de steder i faglitteraturen hvor navnet er omtalt. Da ordet *snekke* kan referere til flere forskellige sagforhold, er der også givet oplysninger som er relevante når de sproglige muligheder skal overvejes. I supplementet er der også anført ældre eller yderligere belæg end dem der findes i Holmberg & Skamby Madsen 1998. Det kan måske se ud som petitesser, men overleveringen er vigtig for bedømmelsen af navnene, specielt det ældste belæg.

En kommentar som ofte optræder i katalogteksten i Holmberg & Skamby Madsen 1998, gælder oplysninger om den betegnede lokalitets beliggenhed i nærheden af en skibssætning, langdysse, stengrav eller lignende. Det gælder fx to sønderjyske navne, *Snekkebjerg* ved Augustenborg Fjord på Als (katalognummer 95) og *Snekhæld* ved Genner Bugt nord for Åbenrå (katalognummer 91). Som det fremgår af katalogteksten betegner de to navne bakkeskråninger hvor der er fundet rester af skibssætninger. Det er nærliggende at antage at ordet *snekke* i disse navne sigter til skibssætninger, men da de betegnede lokaliteter ligger nær ved kysten, kan navnene også sigte til aktiviteter med sejlbare skibe.

I kataloget kan man også finde eksempler på en tankegang som jeg i dag vil sætte spørgsmålstegn ved. I katalogteksten til det vest-sjællandske *Snekkerup* i Fårdrup sogn (katalognummer 33) hedder det eksempelvis således: "Navnet er ligesom *Snekkerup* i Vigersted sogn (31) sammensat af ordene *snekke* og *torp* 'udflytterbebyggelse'. Da landsbyen ikke ligger ved vandet, antages navnet at sigte til en skibssætning (DS 23: 96). Vest for *Snekkerup* træffes navnet *Snekkebjerg* (34)." Formuleringer af denne art bruges fra tid til anden i DS, og den citerede tekst er sikkert lånt fra DS 23, men konklusionen er ikke rimelig da mange af de registrerede *Snekke*-lokaliteter ligger inde i landet ved et åløb eller lignende. Fundet af skibsdele i den nordlige del af Rold Skov i nærheden af navnet *Snekkensdal* (katalognummer 69), se nedenfor under *Snekke*-navne og skibsfund, maner i hvert fald til forsigtighed når der fremsættes konklusioner om de danske vandvejes omfang og rækkevidde.

Endelig kan man i kataloget møde oplysninger om at der i nærheden af den betegnede *Snekke*-lokalitet findes navne som indeholder et andet skibsbetegnende ord end ordet *snekke*, i reglen ordet *skib*. Til eksemplerne hører *Snekholt* (katalognummer 75) i Hyllested sogn på Djursland. Sognet rummer foruden sognenavnet også navnet *Skibsbjerg* i flere varianter. Også syd for Djursland i Kattrup sogn i Voer herred findes der et eksempel. Det er navnet *Snekkesten* (katalognummer 85) der ligger i Møballes Kurrisgårdsmark som er den ene af byens fire marker. I byens nabomark som hedder Østermark, træffes navnet *Skibbjerg*.

Lokaliseringsproblemer

Det er vigtigt at være opmærksom på at katalogets *Snekke*-navne ikke altid er præcist lokaliseret. Det kan naturligvis bero på at der ikke findes ældre kortmateriale, men det kan også skyldes den fremlæggelsesmetode som er anvendt i kataloget, og som går tilbage til *Samsøs Stednavne* der udkom som DS 1 i 1922. Som eksempel skal navnet *Snekkehøj* (katalognummer 26) nævnes. Det betegner en høj i Onsbjerg sogn ved Bjælke-*rendens* udløb i Sælvig (DS 1: 67). Navnet er overleveret som *Snechehøj* i markbogen 1682, og det genfindes på et matrikelkort, men kun som bestanddel af to marknavne som på MK 1783 skrives: *Snække høis Agre* og *Snækkehøi Stumper*. De nævnte markstykker ligger naturligvis i nærheden af højen, og de leverer derfor en relativ lokalisering. En præcis lokalisering leverer derimod en indberetning til Stednavneudvalget fra

1918 og et generalstabskort fra 1925. Antallet af *Snekke*-navne er heller ikke absolut. Er der i det nævnte tilfælde tale om ét eller tre *Snekke*-navne? Det kommer an på hvem der tæller. Er eksempelvis *Nørre Snechebier* og *Sønder Snechebier* i Maglebrænde sogn på Nordfalster ét eller to navne? I kataloget i Holmberg & Skamby Madsen 1998 er de registreret som ét navn under opslagsformen *Snekkebjerg* (katalog-nummer 47). Den anvendte fremlæggelsesform er praktisk og giver et rimeligt overblik fra det ældste belæg til det yngste.

Figur 2. Kort over udbredelsen af *Snekke*-navne på Samsø. Øen har en af Danmarks tætteste koncentrationer af *Snekke*-navne. Kort af Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen.

***Snekke*-navne og skibsfund**

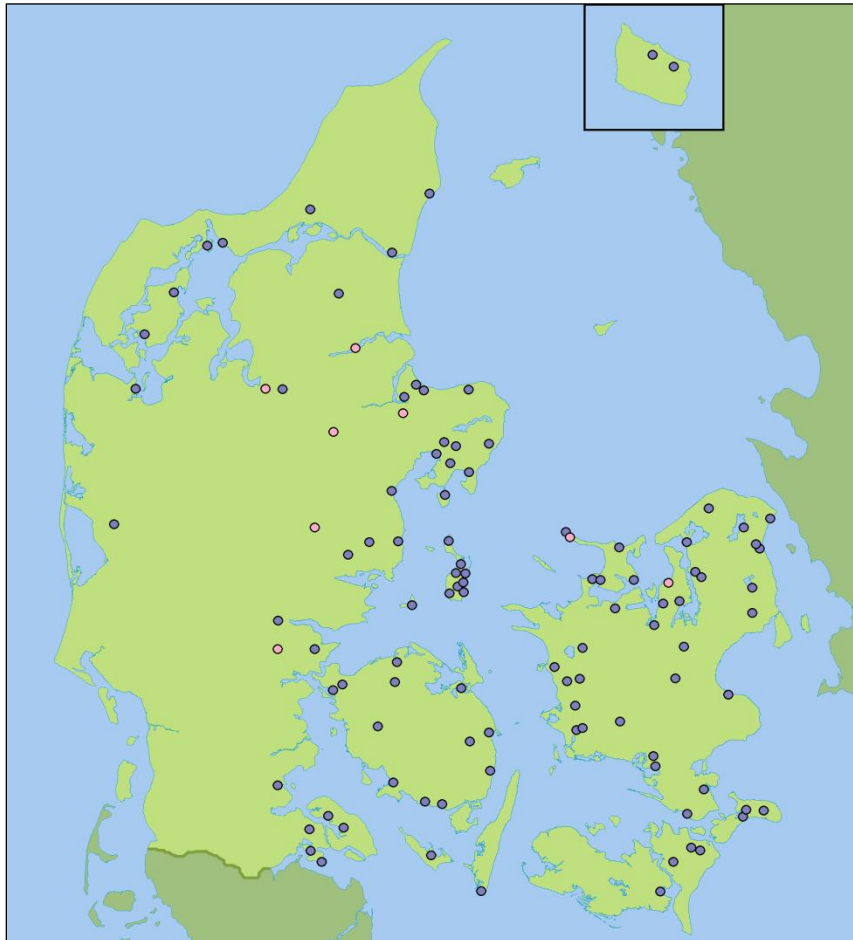
Det var – som tidligere nævnt – de mange skibsdele fra forskellige skibe som er fundet ved Fribrødre Å på Falster i nærheden af lokaliteterne

Snekkebjerg (katalognummer 47) og *Snekkeøfter* (katalognummer 49) som satte gang i Snekke-projektet for om muligt at finde andre lignende lokaliteter, og nu med navnene som vejviser. At stednavne som indeholder ordet *snekke* undertiden kan vise vejen til steder hvor der engang har været maritime aktiviteter, blev kendt i 2001 ved en prøvegravning i Viby sogn ved Århus Å. Her ved en losseplads i Eskelund og ved en historisk lokalitet med navnet *Snekkeeng* (katalognummer 82) har arkæologerne Jan Skamby Madsen og Lars Nørbach fundet skibsrester (Århus Stiftstidende 15.8.2001) som ved efterfølgende undersøgelser kan dateres til vikingetid og tidlig middelalder (se Skamby Madsen & Vinner 2005: 94 f.). Af katalogteksten fremgår det i øvrigt at der sydøst for *Snekkeeng* findes flere navne som indeholder ordet *skib*. Da skibsresterne er sikkert konserveret, er der endnu ikke gravet yderligere på stedet, men der er planer om at undersøge fundpladsen i nær fremtid.

Forløbet ved Århus Å er måske ikke enestående. I 2012 gentog Lars Nørbach forsøget med at lade et *Snekke*-navn vise vej. Nu ved en prøvegravning ved Teglgårds Mølle ved Buderupholm der er beliggende i den nordlige del af Rold Skov. Her findes der en lokalitet med navnet *Snekkensdal* (katalognummer 69), og her ca. 30 km syd for Limfjorden ved Lindensborg Å fandt han flere skibsrester. Genstandene er efterfølgende dateret til vikingetid og tidlig middelalder (Nørbach 2012). *Snekkensdal* adskiller sig ved sin beliggenhed langt inde i landet fra de andre *Snekke*-lokaliteter hvor der forekommer fund af skibsdele, men ifølge Lars Nørbach a.a. har det været muligt at sejle fra Limfjorden til fundstedet i Rold Skov. Det skal pointeres at der på nuværende tidspunkt kun er foretaget en prøvegravning, og at stedet derfor ikke kan tages som indtægt for vidtrækkende konklusioner. Et andet muligt navngivningsmotiv er naturligvis selve Rold Skov som er en kæmpestor ressource til skibsbygning. I katalogteksten i Holmberg & Skamby Madsen (1998: 218) angives det imidlertid at navnet muligvis sigter til en stendysse i Bjergeskov.

I den her nævnte sammenhæng er det i øvrigt værd at minde om det skånske *Snekkebjerg* i Vellinge sogn i Skytts herred og fundet af skibsvrag ved Foteviken (se ovenfor). Men også i Sydslesvig ved *Schnickstedt* (sammensat af ordene *snekke* og *sted*) i bydelen Holm i Slesvig by er der fundet gamle skibsdele (Crumlin-Pedersen 1997: 179).

Snekke-navnene i det danske landskab

Figur 3. Kort over udbredelsen af Snekke-navne i nutidens Danmark. De lyserøde prikker markerer de navnelokaliteter der er blevet tilføjet ved nærværende undersøgelse (se Supplement til Katalog over Snekke-navne). Kystlinjen er den historiske inden de store inddæmninger i 1800-tallet. Kort af Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen efter Holmberg & Skamby Madsen (1998: 211 figur 6).

Som det fremgår af kortet i Holmberg & Skamby Madsen (1998: figur 6; i denne artikel gengivet i en opdateret version som figur 3) forekommer der *Snekke*-lokaliteter i det meste af landet. Lokaliteterne findes spredt langs kysterne i de indre danske farvande med flest navne i kyst-

områderne ved Nord- og Vestsjælland, på Samsø, i Østjylland og i Sønderjylland omkring Als. Men der er ikke desto mindre områder af landet hvor der kun findes få *Snekke*-navne, fx Nord- og Vestjylland, og områder hvor der findes mange *Snekke*-navne, fx Samsø (jf. figur 2) og det sydlige Djursland og Århus.

Som tidligere nævnt gør kataloget over *Snekke*-navne i Holmberg & Skamby Madsen 1998 ikke krav på at være fuldstændigt, og det har da også været muligt at supplere kataloget med adskillige navne, fortrinsvis navne som er belagt i kilder der er yngre end 1600-tallets markbøger (se nedenfor). Men de supplerende navne findes fortsat i de områder hvor der i forvejen findes mange *Snekke*-navne. På baggrund heraf kunne det være interessant at studere matrikelkort, indberetninger o.l. fra de kystområder i Nord- og Vestjylland hvor der kun findes få *Snekke*-navne.

Snekke-navnene er af flere arkæologer og historikere blevet tolket som navne der har relation til en ledingsorganisation i vikingetid og tidlig middelalder, og *Snekke*-lokaliteterne er ofte blevet beskrevet som havnepladser hvor ledingsskibe blev opbevaret, repareret og udrustet (se Ravn 2016: 93 ff. med henvisning til Klassen 2010). Men på grund af *Snekke*-navnenes ulige fordeling i landet mener Morten Ravn at navnene kun kan bruges som en generel indikator af lokaliteter med skibsrelaterede aktiviteter i det 11. århundrede. I stedet gør Ravn sig til talsmand for at mange af *Snekke*-navnene udpeger områder med de nødvendige ressourcer for skibsbygning. Det er sikkert rigtigt, men det samme gælder med sikkerhed de mange stednavne som indeholder ordet *skib*.

Jeg vil ikke interferere i Lutz Klassen og Morten Ravns diskussion, og jeg vil heller ikke afvise Morten Ravns påstand om at det ikke er alle *Snekke*-navne som er dannet i vikingetiden eller den tidlige middelalder (Ravn 2016: 91). Men hans fortsatte argumentation som oven i købet indeholder en henvisning til Holmberg & Skamby Madsen (1998: 204–206), må bero på en misforståelse. Her hedder det: “For example, several *snekke* place-names have arisen in connection with the romantic reintroduction of the term in the 18th and 19th century, and in this context the term was often used descriptively of legendary or landscape features.”

Der er ingen tvivl om at pladsen ved Fribrødre Å som blev udgravet og undersøgt i tiden fra 1982 til 1993, er en enestående lokalitet. Det er den først og fremmest på grund af det store fund af skibsdele fra 1000- og 1100-tallet som er grundigt beskrevet af Klassen (2010). Men kombinationen af skibsfund og *Snekke*-navne er værd at bemærke for

selv om det ikke er en enestående kombination (se ovenfor under overskriften *Snekke*-navne og skibsfund), så er det ikke en almindelig kombination. Hvor almindelig eller usædvanlig kombinationen er, må fremtidens arkæologi vise, for eksemplerne er sikkert flere end dem som vi kender i dag. Min konklusion må derfor være den at mange af de danske *Snekke*-navne sigter til et af de andre fænomener som er nævnt ovenfor under overskriften Ordet *snekke* som stednavneled.

Som filologisk medspiller inden for et spændende tværfagligt forskningsfelt hvori det sidste ord sandsynligvis ikke er sagt, vil jeg frit efter Ingemar Olsson (1972: 2006) tillade mig at minde om at vi ikke kan forvente at det danske korpus af *Snekke*-navne helt og aldeles gengiver de oprindelige forhold. Dertil er det behæftet med alt for mange usikre faktorer. Nogle *Snekke*-navne er forsvundet i tidens løb, og nogle navne er undsluppet vores opmærksomhed. Endvidere må man regne med at en plads kan have været en snekke-havn uden at dette forhold er kommet til udtryk i et navn indeholdende ordet *snekke*.

Supplement til Katalog over *Snekke*-navne

- 25. Snekkebjerg** (Kolby sogn, Samsø) Herredsbog 1690 Sneckeberg; VSKOrig 1777 Snekkebiereg.
- 52a. Snekketofte** (Søndersø sogn, Skovby herred) MK 1800 (1801) Snekke Tofte, Snekker Tofte. – Lokaliteten ligger umiddelbart nord for Vedby.
- 61. Snekken/Snekkeagre** (Herrested sogn, Vindinge herred) 1526 (1572 ÆDA V: 1075), 1531 (1572 ÆDA V: 1079) Snecken; 1539 (1572 ÆDA V: 1078-79) Snecke lone; 1539 (1572 ÆDA V: 1078) Snecken.
- 77. Snekkeballe** (Ebdrup sogn, Djurs Sønderherred) Taxationsforretning 1799 Snekke Balle.
- 87. Snekkemade** (Skibet sogn, Tørrild herred) – Selv om der ikke findes relevant kortmateriale, så er navnet i Holmberg & Skamby Madsen 1998 lokaliseret til Vilstrup Å. Navnet er overleveret i et herredstingsvidne 1/10 1485, og i referatet herfra bevidner otte lokale mænd at de hørte og så “at hr. Anders Fris hævdede sin ret til Snekem[aae] og den fiskegård og den frie opdæmning på begge sider og den holm sønden for den førnævnte fiskegård indtil Vilstrup Å begynder...”. Referatet er afskrevet i 1631. I en afskrift fra 1633 omtales lokaliteten som Seckemae, og da der er større sandsynlighed for at den skrivende

glemmer et bogstav, end at han føjer et bogstav til, så er den ældste afskrift lagt til grund for navnets optræden i kataloget i Holmberg & Skamby Madsen 1998.

- 88. Snekkemade** (Pjedsted sogn, Holmans herred) KronSk (II: 227) 21/7 1665 Snecke Maj.
- 99. Snekkedybet** (i Limfjorden) – Formodningen om at *Snekkedybet* betegner farvandet mellem Hals og Egense skyldes kilden (eller kilderne?) fra 1515 som forbyder fiskeri “pa Agersbons grwnde wdii Agersunitt Sebersundtt wed Halsse eller Eyensse Sneckedybett eller nogre stedtze ther omkring neden for forne. Sunde” (1/11 1515).
- 101. Snekkedræt** (Kyndby sogn, Horns herred) PrIOldsagskomm. 1807: 30 Snekkedræts Dys. – *Snekkedrætsdys* omtales i a.a. som en “Steenkreds hvori [der findes] et dækket Gravkammer.” Navnet betegner formentlig en langdysse nordøst for Kyndby, i nærheden af kysten. Her træffes også navnet *Skehøj* eller *Skedysse* som sandsynligvis sigter til en skibssætning (se Dalberg & Kousgård Sørensen 1979: 12 og 27 og *Skedysagre* i Kongens Lyngby sogn ved København, DS 25: 283). Se i øvrigt *Snekkedræt* i Rødovre sogn (katalognummer 11) og *Snekkedræt* i Nørre Næra sogn på Nordfyn (katalognummer 51).
- 102. Snekkebjerg** (Odden sogn, Ods herred) Gst 1897 Snekkebjerg; Gst 1938 Snekkebjærg. – På den sydvestlige side af Gniben, nord for søen.
- 103. Snekkedal** (Vorde sogn, Nørlyng herred) Aarb. 1870: 248 Snekkedalshøj. – Snekkedalshøj er en gravhøj som ligger sydøst for Klovenhøj (Aarb. 1870: 250), dvs. nordvest for bebyggelsen Navntoft.
- 104. Snekkedal** (Langå sogn, Middelsom herred) Indb. 1928 Snekkedal. – Mellem Kildedalsbakker og Rådal Plantage, sydvest for Langå.
- 105. Snekkedybet** (Mariager landsogn, Onsild herred) 1494 (1584 ÆDA V: 755) Sneckedybitt; DATl (IV: 521) 1768 Snekkedybet. – ÆDA indeholder bl.a. en registratur over breve i Mariager Klosters Arkiv, og her står der: “Konning Hansis thilladelsze, att the wdi Mar. maa sette ruszer wdi haffuitt synden fran [var. for] Sneckedybitt. 1494.” (ÆDA V: 755). At forkortelsen Mar. står for Mariager fremgår af teksten i DATl IV: 521.
- 106. Snekkerhøj** (Vester Alling sogn, Sønderhald herred) Gst 1878 Snekkehøj; Indb. 1924 [Snegehøw’], Snekkerhøj (Snedkærhøj?); Gst

1988 Snekkerhøj. – I det sydøstlige hjørne af Vester Alling sogn, ved Hedegårde. Navnets oprindelse er tvivlsom. Meddeleren til Indb. 1924 skriver at jorden skråner til alle sider, og at navnet måske skal forklares af ordet “Sned = Skraaning.”

107. Snekkehøj (Sønder Vissing sogn, Tyrsting herred) DaSagn (I: 431) 1892, Heilskov 1951: 32 Snekkehøj, Snekkehøw; Lidegaard 1998: 222 Snekkeshøj. – Ved Gudenåen mellem [Sønder] Vissing og Voerladegård. Kilderne er alle sagnhistoriske.

108. Snekketoften (Øster Starup sogn, Brusk herred) Lindholm 1911: 335 Snedkertoften; Indb. 1916 [æ Sneketowt]. – Lokaliteten ligger i Ågård, sydvest for Øster Starup. Navneformen fra 1916 er tvetydig, og den dækker muligvis over erhvervsbetegnelsen *snedker*, se Lerche Nielsen (2014: 192).

Kilder og litteratur

Aarb. = *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie*, udg. af Det Kongelige Danske Oldskriftselskab, København 1866 ff.

Brev 1983 = Journaliseret brevkorrespondance fra 1983 mellem Ole Crumlin-Pedersen, museumsinspektør ved Nationalmuseets Skibshistoriske Laboratorium, og Göran Hallberg, arkivar, senere arkivchef ved Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund, vedrørende stednavne omkring Foteviken. Kopi på Arkiv for Navneforskning, Københavns Universitet.

Crumlin-Pedersen, Ole (1984): Fotevik. De marinarkæologiske undersøgelser 1981 og 1982, i: *Pugna forensis – Arkeologiska undersökningar kring Foteviken, Skåne 1981-83*, Lund, s. 7–68.

Crumlin-Pedersen, Ole (1997): *Viking-Age Ships and Shipbuilding in Hedeby/Haithabu and Schleswig*, Schleswig og Roskilde.

Crumlin-Pedersen, Ole, Erland Porsmose & Henrik Thrane [red.] (1996): *Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingetid og middelalder*, Odense.

Dalberg, Vibeke & John Kousgård Sørensen (1979): *Stednavneforskning 2*, København.

DaSagn = E. Tang Kristensen: *Danske Sagn*, Århus 1892–1901.

BENTE HOLMBERG

DAtl = Erich Pontoppidan: *Den Danske Atlas*, København 1763–81.

Dobat, Andres Siegfried (2002): *Snekke-Namen an der Schlei*. Zeugnisse einer maritimen Infrastruktur im Umfeld von Haithabu und Schleswig?, i: *Archäologisches Korrespondenzblatt* 32, Heft 4, s. 607–620.

DS = *Danmarks Stednavne*, udg. af Stednavneudvalget, København 1922 ff.

Gst = generalstabskort, målebordsblade, atlasblade, 4 cm-kort udg. af Geodætisk Institut/Geodatastyrelsen.

Hald, Kristian (1969): *Stednavne og kulturhistorie*, 2. oplag, København.

Heilskov, Christian (1951): De 17 søers sogn, i: *Østjydsk Hjemstavn* 1951.

Holmberg, Bente (2001): *Skib og snekke i danske stednavne*, i: *Namn i en föränderlig värld*, red. Gunilla Harling-Kranck, Helsingfors, s. 95–107.

Holmberg, Bente & Jan Skamby Madsen (1998): Da kom en snekke... Havnepladser fra 1000- og 1100-tallet, i: *Kuml* 1997–98, s. 197–224.

Indb. = Indberetning til Institut for Navneforskning (Stednavneudvalget).

Klassen, Lutz (2010): The finds and their interpretation, i: *Fribrødre Å. A late 11th century ship-handling site on Falster*, red. Jan Skamby Madsen & Lutz Klassen, Højbjerg, s. 61–465.

Kousgård Sørensen, John (1964): Marknavne og arkæologi, i: *Marknavnestudier* (Navnestudier 3), København, s. 83–93.

KronSk = *Kronens Skøder*, København 1892–1955.

Lb = *Lunds stifts landebok*, udg. af K.G. Ljunggren & Bertil Ejder, Lund og København 1950–65.

Lerche Nielsen, Michael (2014): Starup – Et jysk stednavn med historisk og arkæologisk potentiale, i: *Kuml* 2014, s. 187–204.

Lerche Nielsen, Michael (2015): V, i: *Bentes ABC*, red. Bent Jørgensen & Bo Nissen Knudsen, København, s. 37–40; <nors.ku.dk/publikationer/webpublikationer/bentesabc/bentes_abc.pdf>.

Lidegaard, Mads (1998): *Danske høje fra sagn og tro*, København.

- Lindholm, Poul (1911): *Starup sogn i Brusk herred. Et historisk-topografisk forsøg*, Kolding.
- Lumholt, Ib (1967): *Ordforrådet i Sokkelund herreds marknavne* (Navnestudier 5), København.
- MK + år = Matrikelkort, Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.
- Nørbach 2012 = Interviews med Lars Christian Nørbach i avisartiklerne "Har Rold haft et skibsværft i vikingetiden?", i: *Mariager Avis*, 23.10.2012, <<https://ugeavisen.dk/mariageravis/artikel/har-rold-haft-et-skibsv%C3%A6rft-i-vikingetiden>>; og "Vikingetiden overrasker midt i Rold Skov", i: *Jyllands-Posten*, 21.10.2012, <<https://jyllands-posten.dk/kultur/article4881518.ece>>.
- ODS = *Ordbog over det danske Sprog*. Grundlagt af Verner Dahlerup, København 1919–56.
- Olsson, Ingemar (1972): Snäck-namn på Gotland, i: *Fornvännen* 67, s. 180–208.
- Olsson, Ingemar (1979): Snäck-namn på Gotland. *Gotlandsk natur och historia speglade i ortnamnen*, Visby, s. 99–129. (Optryk efter artikel i *Fornvännen* 1972).
- PrIOldsagskomm. 1807 = *Danske præsters indberetninger til Oldsagskommissionen af 1807. Sjælland, Samsø, Møn*, udg. af Chr. Adamsen & Vivi Jensen, Højbjerg 1998.
- Ravn, Morten (2016): *Viking-Age War Fleets. Shipbuilding, resource management and maritime warfare in 11th-century Denmark*, Roskilde.
- Skamby Madsen, Jan & Max Vinner (2005): Skibe, navigation og havne, i: *Vikingernes Aros*, red. Annette Damm, Højbjerg, s. 80–97.
- Skånes ortnamn (Serie A: Bebyggelsenamn), Lund 1958 ff.
- Skånsk ortnamnsdatabas; <www.isof.se> under Ortnamnsregistret.
- VSKOrig = Videnskabernes Selskabs Kort. Originaltegninger i Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.
- ÆDA = *De ældste danske Archivregistraturer*, udg. af T.A. Becker m.fl., København 1854–1910.

Summary

***Snekke*-names revisited**

In 1995–96 Institut for Navneforskning (now Arkiv for Navneforskning) at Copenhagen University employed much energy in recording place-names that contain the ship-term *snekke* as their first element. From earlier studies we knew that most names of this type have survived as field-names. We therefore decided that our collection and registration of *Snekke*-names should begin with the village land registers ('markbøgerne') from 1681–83. This is the normal term employed for the records that were compiled for use in Christian V's land register (1688) and with just a few exceptions these registers include mappings from the whole of the country. The determining source of inspiration for compiling a *Snekke*-project was the archaeological excavations of ship-parts from the tenth and eleventh centuries at Fribrødre Å in North Falster. From the very beginning the archaeologists had been aware that there were three *Snekke*-names in this area that could have relevance and there is no doubt that the combination of the three *Snekke*-names in the area were no chance finds. The question then was whether the site at Fribrødre Å was an exceptional locality or whether a combination of finds and names might open the way to other similar localities.

After the conclusion of the project in 1998 Jan Skamby Madsen and I published an article that contained a catalogue of Danish *Snekke*-names. The catalogue consists of 100 place-names that are assumed to contain the word *snekke* as its first element. The catalogue was partly designed to serve as a source of inspiration for colleagues, archaeologists and historians. It has certainly proved to be so in subsequent years. Our article and the names presented in it have received much attention and the material has been discussed in several different publications. We have also received many enquiries from interested people with names that we had overlooked, suggestions for localisations, corrections of texts etc. And we have ourselves in the course of time found absences and errors of various types. It is these errors, corrections and possible wrong identifications in our own work and that of others that are focused on in this article.